

Τη συνέντευξη στο eduadvisor.gr και στον Βαγγέλη Στεργιόπουλο παραχώρησε στις 19/10/2016 ο Καθηγητής του πρ. ΑΕΙ Πειραιά Τ.Τ. Γιώργος Κ. Βαρελίδης, Πρόεδρος του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών ΠΑ.Δ.Α. και Επιστημονικός Υπεύθυνος του ΠΜΣ «Εφαρμοσμένες Πολιτικές & Τεχνικές Προστασίας Περιβάλλοντος» (ΠΑ.Δ.Α. – ΕΠΚ)

1. Αξιότιμε κύριε καθηγητά, ποιο είναι το αντικείμενο σπουδών και ποιοι οι βασικοί στόχοι του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Εφαρμοσμένες Πολιτικές και Τεχνικές Προστασίας Περιβάλλοντος»;

Το ΠΜΣ αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στις διαδικασίες εφαρμογής των τρεχουσών περιβαλλοντικών πολιτικών και πρακτικών σε επίπεδο εθνικό και περιφερειακό, διακρατικό, ευρωπαϊκό και διεθνές με στόχο να προσφέρει γνώσεις επικαιροποιημένες, ρεαλιστικές και αντίστοιχες με την επαγγελματική ζήτηση σε επίπεδο έργων και μελετών, σε βιομηχανικές ή επιχειρηματικές δραστηριότητες, στο πεδίο των δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών ή των κάθε είδους οργανισμών και βέβαια σε κάθε επίπεδο σχεδιασμού και ανάπτυξης στρατηγικών.

Θα πρέπει εδώ να επισημάνουμε, ότι πέρα από το τεχνικό σκέλος, υπάρχουν στο πεδίο του περιβάλλοντος πολλές άλλες κρίσιμες – πολιτικές, διαχειριστικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές, γεωπολιτικές, επιχειρησιακές και νομοθετικές – πτυχές των περιβαλλοντικών εφαρμογών στις οποίες εμβαθύνει το ΠΜΣ, αν και είναι πολύ δύσκολο να προσφερθούν ως ενιαίο και διαθεματικό πεδίο σπουδής μέσα σε ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα (ΑΕΙ), γιατί απαιτούν ευρύτερες εξω-ακαδημαϊκές συνεργασίες με τους κατάλληλους επιστήμονες – τεχνοκράτες. Κεντρικός στόχος συνεπώς του ΠΜΣ είναι η ολοκληρωμένη προσέγγιση του πολυδιάστατου περιβαλλοντικού αντικειμένου, προκειμένου οι απόφοιτοι να είναι σε θέση, ως αυριανοί επαγγελματίες – τεχνοκράτες, να αντιμετωπίζουν και να διαχειρίζονται τα ρεαλιστικά προβλήματα που θα αντιμετωπίσουν στην τρέχουσα ελληνική και διεθνή πραγματικότητα.

2. Σε τι συνίστανται τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα για τους αποφοίτους του εν λόγω προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών;

Αυτό που αναμένουμε ως κύριο μαθησιακό αποτέλεσμα για τους αποφοίτους μας είναι το να κατανοούν, να επεξεργάζονται, να σχεδιάζουν και να είναι σε θέση να διαχειρίζονται ή να αξιολογούν – σε επίπεδο μελετών, αποφάσεων, νομοπαρασκευαστικού έργου, οργάνωσης διαδικασιών, έρευνας κ.λπ. – το πολυδιάστατο περιβαλλοντικό πεδίο σε όλες τις αλληλένδετες παραμέτρους του: τεχνολογικές, πολιτικές, ερευνητικές, διαχειριστικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές, γεωπολιτικές, επιχειρησιακές και νομοθετικές.

Σε ποιους απευθύνεται το ΠΜΣ «Εφαρμοσμένες Πολιτικές και Τεχνικές Προστασίας Περιβάλλοντος»;

Το πεδίο της περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι διατομεακό και πολυπαραγοντικό και ουσιαστικά διατρέχει σήμερα σχεδόν κάθε δραστηριότητα του ευρύτερου δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα ενώ η σημασία του βαίνει ολοένα αυξανόμενη. Συνεπώς, υπάρχει πλήθος επιστημονικών ειδικοτήτων – ακόμα και πέραν των θετικών επιστημών – που ενδιαφέρονται και θα μπορούσαν να παρακολουθήσουν το ΠΜΣ.

Η πρώτη προφανής ομάδα ενδιαφερομένων είναι οι πολλές δεκάδες χιλιάδες μηχανικοί που οι ειδικότητές του σχετίζονται με τον κατασκευαστικό τομέα και ιδιαίτερα με το κτίριο, τομείς δηλαδή που έχουν συρρικνωθεί δραματικά ή έχουν σχεδόν αφανιστεί (η οικοδομή και ό,τι σχετίζεται με το κτίριο). Για όλους αυτούς αλλά και για πολλές άλλες ειδικότητες μηχανικών το πεδίο του περιβάλλοντος αποτελεί τη σημαντικότερη συναφή επαγγελματική διέξοδο σε ένα πολύ μεγάλο εύρος εφαρμογών.

Όμως, το συγκεκριμένο ΠΜΣ, λόγω του σχεδιασμού και του περιεχομένου του, δεν απευθύνεται μόνο σε μηχανικούς αλλά σε κάθε επιστημονική ειδικότητα στελεχών του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, σε εκπαιδευτικούς και σε ελεύθερους επαγγελματίες, που δραστηριοποιούνται ήδη ή επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στο φάσμα υλοποίησης της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ας σημειωθεί, ότι υπάρχουν ενδιαφερόμενοι και ήδη φοιτητές του ΠΜΣ γεωλόγοι, δασοπόνοι, δικηγόροι, εκπαιδευτικοί, απόφοιτοι οικονομικών σπουδών, απόφοιτοι τμημάτων διοίκησης επιχειρήσεων ή διεθνών και ευρωπαϊκών σπουδών κ.ά.

3. Ποια είναι τα κριτήρια που εφαρμόζονται όσον αφορά την αξιολόγηση των υποψηφίων και την επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών;

Πέρα από τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που αξιολογούνται σε κάθε μεταπτυχιακό (σπουδές, βαθμός πτυχίου, διακρίσεις, γνώση αγγλικής κ.λπ.), βασικό κριτήριο επιλογής – ακριβώς λόγω του εφαρμοσμένου προσανατολισμού του ΠΜΣ – είναι το αποδεδειγμένο ενδιαφέρον του υποψηφίου ή η ενασχόλησή του με το περιβαλλοντικό πεδίο. Άλλωστε, μια μεγάλη μερίδα των υποψηφίων είναι επαγγελματίες που ήδη δραστηριοποιούνται σε συναφείς τομείς (στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα) και επιδιώκουν να επεκτείνουν τις γνώσεις τους επί του εφαρμοσμένου αντικειμένου και επίσης να τις κατοχυρώσουν με ένα μεταπτυχιακό δίπλωμα.

4. Σε ποια γλώσσα διεξάγονται τα μαθήματα του ΠΜΣ «Εφαρμοσμένες Πολιτικές και Τεχνικές Προστασίας Περιβάλλοντος» και ποια είναι η διάρκεια του εν λόγω προγράμματος;

Η γλώσσα είναι η ελληνική και το πρόγραμμα στην κανονική φοίτηση (πέντε μαθήματα ανά εξάμηνο) είναι τυπικής διάρκειας τριών (3) ακαδημαϊκών εξαμήνων (90 πιστωτικών μονάδων). Ουσιαστικά, τα δώδεκα (12) προσφερόμενα μαθήματα και οι εξετάσεις των δύο πρώτων εξαμήνων διαρκούν περίπου 8,5 μήνες (από Οκτώβριο μέχρι τέλος Ιουνίου) και το τρίτο εξάμηνο αντιστοιχεί μόνο στην εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας. Στη μερική φοίτηση (με δύο ή τρία μαθήματα ανά εξάμηνο), η τυπική διάρκεια είναι αυτή των πέντε (5) εξαμήνων. Επίσης, προσφέρεται η δυνατότητα εισαγωγής υποψηφίων και τον Φεβρουάριο (δηλ. στο δεύτερο εξάμηνο), δεδομένου ότι δεν υπάρχουν αλληλοεξαρτώμενα μαθήματα.

5. Ποιοι είναι, κατά την άποψή σας, οι λόγοι που καθιστούν σκόπιμη, αν όχι επιβεβλημένη, την ύπαρξη ενός ΠΜΣ που αναφέρεται στο πεδίο του περιβάλλοντος;

Η απάντηση εδώ είναι απλή: Ο τομέας του περιβάλλοντος τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα είναι δυναμικά αναπτυσσόμενος και **το επαγγελματικό πεδίο του διευρύνεται συνεχώς (και στην Ελλάδα)**, παρά τα οικονομικά προβλήματα της χώρας, ενώ αντίστοιχα αυξάνεται η ζήτηση καταρτισμένων στελεχών. Η διεύρυνση του επαγγελματικού πεδίου και η αύξηση της ζήτησης είναι φαινόμενα γραμμικά αυξανόμενα σε συνάρτηση με τον χρόνο, γιατί δεν εξαρτώνται τόσο από διακυμάνσεις της οικονομίας αλλά βασίζονται κυρίως σε φυσικές νομοτέλειες. Αυτό συμβαίνει για τους εξής λόγους:

Α. Γιατί, λόγω της συνεχούς αύξησης του πληθυσμού και – κυρίως – της κατανάλωσης, εντείνονται συνεχώς τα περιβαλλοντικά προβλήματα που απορρέουν από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες (απορρίμματα, λύματα, αέριοι ρύποι, ποιότητα και προστασία δομημένου περιβάλλοντος κ.λπ.).

Β. Γιατί βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής, το οποίο έχει μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις παγκοσμίως, οι οποίες αναμένεται να ενταθούν στο άμεσο μέλλον.

Γ. Λόγω των δύο παραπάνω συνθηκών, τα περιβαλλοντικά προβλήματα έχουν πάρει κεντρική θέση στην οικονομική και πολιτική ατζέντα της Ε.Ε. (και όχι μόνο). Αποτέλεσμα αυτού είναι, ότι παράγονται συνεχώς από την Ε.Ε. κανόνες, οδηγίες και πλαίσια αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών ζητημάτων που – υποχρεωτικά – ενσωματώνονται στην εθνική νομοθεσία του κάθε κράτους-μέλους ενώ ταυτόχρονα, αναπτύσσονται και χρηματοδοτούνται η έρευνα, η εκπαίδευση και οι τεχνολογικές εφαρμογές για την επίλυση αυτών των ζητημάτων. Αυτό σημαίνει, ότι αυξάνεται συνεχώς η ζήτηση για καταρτισμένους επιστήμονες – τεχνοκράτες, οι οποίοι θα είναι σε θέση να σχεδιάσουν τεχνολογίες ή έρευνες, να εκπαιδεύσουν, να διαχειριστούν και κυρίως να υλοποιήσουν τις αυξανόμενες απαιτήσεις που επιβάλλονται πλέον νομοθετικά και υποχρεώνουν τόσο τον ιδιωτικό όσο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα να συμμορφώνονται σε συγκεκριμένα πλαίσια περιβαλλοντικής ρύθμισης.

Όμως, το ζήτημα εν προκειμένω δεν είναι μόνο το εάν χρειάζεται ένα ακόμα μεταπτυχιακό στο πεδίο του περιβάλλοντος. Αυτό που πρωτίστως απαιτεί σήμερα κάθε κοινωνία από τις μεταπτυχιακές; σπουδές (και ακόμα περισσότερο η ελληνική) είναι η άμεση διασύνδεσή τους με την – κοινωνική, επιστημονική, τεχνική, οικονομική, διαχειριστική – πραγματικότητα και ιδιαίτερα με τις δυνατότητες επαγγελματικής απασχόλησης. Κάθε μεταπτυχιακό, επειδή είναι ένα – μικρής κλίμακας και περιορισμένου χρόνου – πρόγραμμα σπουδών έχει την οργανωτική ευελιξία που απαιτείται για να σχεδιάζεται και να προσαρμόζεται σε πραγματικό χρόνο στις ρεαλιστικές ανάγκες της κοινωνίας και της επιστήμης. Συνεπώς, είναι επιβεβλημένη η ύπαρξη εξωστρεφών και ρεαλιστικών ΠΜΣ, αντί των ΠΜΣ που προσαρμόζονται – όχι στις ανάγκες της κοινωνίας αλλά – στα γνωστικά πεδία των διδασκόντων του Τμήματος/Σχολής που τα διοργανώνει. Η εσωστρέφεια ενός ΠΜΣ εντός του Τμήματος/Σχολής κάποιου ΑΕΙ δύναται να παράγει διπλώματα και μπορεί (στην καλύτερη περίπτωση) να συνεισφέρει στο επιστημονικό υπόβαθρο των αποφοίτων αλλά προσφέρει γνώση με μικρή προστιθέμενη αξία για την κοινωνία. Προφανώς δε, τέτοιες πρακτικές έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τα αιτήματα της εξωστρέφειας και της ανάπτυξης συνεργασιών που αποτελούν κεντρικές, ιδρυτικές έννοιες της Ε.Ε. και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης εδώ και δεκαετίες.

6. Ποια είναι τα ιδιαίτερα εκείνα χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν το ΠΜΣ «Εφαρμοσμένες Πολιτικές και Τεχνικές Προστασίας Περιβάλλοντος» από τα υπάρχοντα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών στον ευρύτερο τομέα των επιστημών του περιβάλλοντος, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς;

Πράγματι, το ΠΜΣ είναι – ως προς τους στόχους, το περιεχόμενο και τους διδάσκοντες – διαφορετικά δομημένο σε σχέση με την τρέχουσα πραγματικότητα των ΠΜΣ στην Ελλάδα και είναι ιδιαίτερα προσαρμοσμένο στο επαγγελματικό πεδίο, δεδομένου ότι ο πτυχιούχος σήμερα συνδέει τις μεταπτυχιακές σπουδές με τις επαγγελματικές προοπτικές που του «ανοίγουν».

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που το διαφοροποιούν είναι τρία (3):

A. Πρώτον, αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στις σύγχρονες διαδικασίες εφαρμογής των περιβαλλοντικών πολιτικών από το σχεδιασμό και τη λήψη μιας απόφασης μέχρι την υλοποίησή της και προσφέρει γνώσεις επικαιροποιημένες, ρεαλιστικές και αντίστοιχες με την επαγγελματική ζήτηση. Το ΠΜΣ πραγματεύεται αυτό που μελετάται, σχεδιάζεται και εφαρμόζεται σήμερα στην Ελλάδα και στην Ευρώπη και όχι κάτι που ορίζεται κυρίως από τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και την αποσπασματική θεωρητική γνώση της κάθε «κλειστής» ακαδημαϊκής κοινότητας.

B. Δεύτερον, προσφέρει διαθεματική προσέγγιση σε όλες τις πτυχές του περιβαλλοντικού πεδίου, όπως ήδη προαναφέραμε (τεχνολογικές, διαχειριστικές, πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές, γεωπολιτικές, επιχειρησιακές και νομοθετικές). Χαρακτηρίζεται δηλαδή από μια δια-τομεακή επιστημονική ευρύτητα, σε αντίθεση με άλλα ΠΜΣ που έχουν ως (απολύτως θεμιτό) στόχο ορισμένα πολύ συγκεκριμένα πεδία τεχνολογικής εξειδίκευσης. Αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό είναι πολύ δύσκολο να προσφερθεί εντός του ακαδημαϊκού πλαισίου και απαιτεί εκτεταμένες συνεργασίες έξω από αυτό, στο πεδίο της τεχνοκρατικής εφαρμογής. Γι' αυτό και είναι σπανιότατες οι αντίστοιχες προσεγγίσεις εντός της χώρας ενώ στην Ευρώπη, αν και περισσότερα, είναι πάλι σχετικά μικρός ο αριθμός αυτών των ΠΜΣ.

Γ. Τρίτο (και βασικότερο), για να πετύχουμε τις δύο παραπάνω συνθήκες, έχουμε ένα πρωτότυπο πρόγραμμα σπουδών, που έχει σχεδιαστεί και υλοποιείται από ένα σύνολο περίπου τριάντα (30) διδασκόντων και ειδικών προσκεκλημένων, πολλοί εκ των οποίων προέρχονται από χώρους εκτός του οικείου ιδρύματος και αρκετοί εκτός του όποιου ακαδημαϊκού πλαισίου. **Πρόκειται για διακεκριμένες προσωπικότητες του τεχνοκρατικού και ευρύτερου ακαδημαϊκού χώρου ενώ οι περισσότεροι έχουν επιστημονική και τεχνοκρατική δράση διεθνούς εμβέλειας, όπως Ακόλουθοι Περιβάλλοντος, Εθνικοί Εκπρόσωποι, πρ. Υπουργοί και Γεν. Γραμματείς του Υπ. Περιβάλλοντος, ανώτατα στελέχη της Διοίκησης και των επιχειρήσεων, Σύμβουλοι Υπουργών, καθηγητές ΕΜΠ κ.ά. ΑΕΙ κ.λπ.** Οι επιστήμονες αυτοί έχουν χαράξει τις πολιτικές της τελευταίας 10ετίας σε Ελλάδα και Ευρώπη ή έχουν συμμετάσχει στη λήψη κάθε σχετικής απόφασης (σύνταξη Οδηγιών Ε.Ε. και ελληνικής νομοθεσίας, σύνταξη ευρωπαϊκών και εθνικών κανονισμών, εκπροσωπήσεις στα διεθνή fora, πολιτικές αποφάσεις, τεχνικές προδιαγραφές, απογραφές – εκθέσεις, αξιολογήσεις, μελέτες κ.ά.).

Για να σας δώσουμε μερικά απλά παραδείγματα, στο ΠΜΣ, όταν αναφερόμαστε στην περιβαλλοντική αδειοδότηση, μας την αναλύει – όχι απλώς κάποιος που τη γνωρίζει καλά – αλλά οι ίδιοι οι εισηγητές και συντάκτες της ισχύουσας νομοθεσίας. Όταν μιλάμε για κλιματική αλλαγή, διδάσκουν οι επικεφαλής και τα μέλη της ομάδας του ΕΜΠ που εκπροσωπεί τη χώρα ως τεχνικός σύμβουλος για τα θέματα της προσαρμογής στους στόχους του πρωτοκόλλου του Κιότο όπως

επίσης και ο αντίστοιχος Εθνικός Εκπρόσωπος της χώρας. Όταν πραγματευόμαστε θέματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης, υπεύθυνος διδάσκων είναι ο επί σειρά ετών Εθνικός Εκπρόσωπος, διακεκριμένος επιστήμων – τεχνοκράτης του Υπ. Περιβάλλοντος που συντάσσει κάθε χρόνο της ετήσιες εκθέσεις ατμοσφαιρικής ρύπανσης και είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία του σταθμού και του πιστοποιημένου Εργαστηρίου της Πατησίων. Όταν π.χ. συζητάμε για γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, εισηγητής είναι ο πρ. Υπουργός (πολιτικός μηχανικός), που είχε χειριστεί αντίστοιχα θέματα επί 5,5 χρόνια καθώς και ο Ακόλουθος Περιβάλλοντος Ελλάδας, που ως προεδρεύων του Συμβουλίου της Ευρώπης είχε εισηγηθεί τη ρύθμιση που επετεύχθη επί ελληνικής προεδρίας και αναγνωρίστηκε διεθνώς ως σημαντικό βήμα στην προσπάθεια περιορισμού τους.

7. Ποιες είναι οι επαγγελματικές προοπτικές που διανοίγονται για τους αποφοίτους του ΠΜΣ «Εφαρμοσμένες Πολιτικές και Τεχνικές Προστασίας Περιβάλλοντος»;

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, ο τομέας του περιβάλλοντος σε επίπεδο εθνικό, περιφερειακό, διακρατικό, ευρωπαϊκό ή διεθνές είναι και θα παραμείνει δυναμικά αναπτυσσόμενος και στο ορατό μέλλον (ανεξάρτητα από τις διακυμάνσεις της οικονομίας), αφού η ανάπτυξή του εξαρτάται από τρεις (3) θεμελιώδεις παραμέτρους που έχουν σταθερή εξελικτική πορεία:

α. Την κλιματική αλλαγή.

β. Την φυσική αύξηση του πληθυσμού και την αύξηση του αστικού πληθυσμού.

γ. Τη συνεχή διεύρυνση της κατανάλωσης.

Υπάρχουν τομείς κρίσιμων δραστηριοτήτων με ευρύτατο κύκλο εργασιών στο εγχώριο και στο ευρύτερο (παγκοσμιοποιημένο) παραγωγικό πεδίο, οι οποίοι απαιτούν πλέον (και προσλαμβάνουν) στελέχη με εξειδικευμένες γνώσεις στο πεδίο εφαρμογής των περιβαλλοντικών μέτρων και πολιτικών, πέρα από το – προφανέστερο – πεδίο της διοίκησης και διαχείρισης. Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό της σημασίας του περιβαλλοντικού αντικειμένου, ότι – για παράδειγμα – τομείς όπως η βιομηχανία, ο τουρισμός, τα ορυκτά καύσιμα ή η ναυτιλία αποτελούν επίσημους συνομιλητές των εθνικών κυβερνήσεων και των ευρωπαϊκών οργάνων λήψης αποφάσεων και συνδιαμορφώνουν τις πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος που αναπτύσσονται διεθνώς και επηρεάζουν τα ζωτικά οικονομικά τους συμφέροντα. Ειδικά δε για τη δημιουργία νέων επενδύσεων, η διαχείριση από εξειδικευμένα στελέχη των δυνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και του τρόπου με τον οποίο τα μέτρα προστασίας επικοινωνούνται στις τοπικές κοινωνίες αποτελούν, αφενός το καθοριστικό αδειοδοτικό στάδιο και αφετέρου βασικό παράγοντα για την αποδοχή της επένδυσης από τον τοπικό πληθυσμό. Επομένως, απαιτείται ουσιαστική γνώση των τεχνικών περιβαλλοντικής διαχείρισης από ειδικούς επιστήμονες, τόσο στο επίπεδο των κρατικών και ευρωπαϊκών μηχανισμών εφαρμογής όσο και στο επίπεδο των μεμονωμένων οικονομικών οντοτήτων και φορέων (δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις, οργανισμοί, ιδιώτες κ.λπ.).

Τέτοιοι ενδεικτικοί τομείς απασχόλησης είναι οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) και οι μελέτες Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (Π.Π.Ε.), η ειδική επιστημονική γνώση και συμβολή σε μελέτες πολεοδομικές, χωροταξικές και αναπτυξιακές (μελετητικά πτυχία κατηγορίας 27), οι πραγματογνωμοσύνες, οι πιστοποιήσεις, οι επιθεωρήσεις περιβάλλοντος, η στελέχωση επιχειρήσεων κ.λπ. τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και στις

υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στελέχη υπηρεσιών, παροχή εξειδικευμένης τεχνογνωσίας, συμβουλευτικές υπηρεσίες, ελεγκτικοί μηχανισμοί, πιστοποιήσεις κ.λπ.).

Είναι χαρακτηριστικό, ότι αυτή τη στιγμή που συζητάμε, βασικές δημόσιες υπηρεσίες, υπουργεία, Δήμοι, οργανισμοί και επιχειρήσεις (ιδιωτικές και δημόσιες) στην Ελλάδα αναπτύσσουν αυτόνομα νέα τμήματα και διευθύνσεις περιβάλλοντος και αναζητούν αντίστοιχα καταρτισμένα στελέχη (ΕΥΔΑΠ, Υπ. Πολιτικής Αεροπορίας, Υπ. Άμυνας, πολλές βιομηχανίες κ.λπ.).

Επιπλέον, είναι ευρέως γνωστή η προσπάθεια πολλών μεγάλων και μεσαίων εταιρειών για βελτίωση και προώθηση του κοινωνικού και επιχειρηματικού «προφίλ» τους (εταιρική κοινωνική ευθύνη), μέσω πρακτικών που προβάλλονται ως «φιλικές» προς το περιβάλλον ή ακόμα και προϊόντων που προωθούνται με βασικό επικοινωνιακό εργαλείο το χαρακτηρισμό τους ως «φιλικά για το περιβάλλον». Αντιστρόφως δε, η απουσία περιβαλλοντικής στρατηγικής εκ μέρους μιας επιχείρησης ή η αρνητική δημόσια προβολή περιβαλλοντικά επιζήμιων πρακτικών δύναται να έχει πολύ μεγάλες συνέπειες στη λειτουργία και τη βιωσιμότητά της. Επομένως, οι εφαρμοζόμενες πολιτικές, οι τεχνικές και οι διαχειριστικές πρακτικές στο πεδίο του περιβάλλοντος συνθέτουν το πεδίο απασχόλησης της περιβαλλοντικής προστασίας, το οποίο σχετίζεται με μορφές επιχειρηματικότητας και επιχειρησιακές δράσεις, προερχόμενες τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα.

Τέλος, ως προς το στόχο της άμεσης διασύνδεσης με το πεδίο του επαγγέλματος, θεωρούμε πολύ σημαντικό για τους αποφοίτους μας το γεγονός, ότι μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία, έχουν την ευκαιρία να συνεργαστούν και να γνωριστούν με διδάσκοντες που στελεχώνουν και εκπροσωπούν το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα στο ανώτατο επίπεδο, κατέχοντας καίριες θέσεις στο πεδίο της περιβαλλοντικής διαχείρισης και εκπροσώπησης.

8. Ποιες είναι οι προσωπικές αντιλήψεις σας, κύριε καθηγητά, αναφορικά αφενός με την έννοια της αριστείας και αφετέρου με τον τρόπο λειτουργίας ενός σύγχρονου φορέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;

Η ανάδειξη και επιβράβευση της αριστείας είναι απαραίτητη σε μια σύγχρονη ευρωπαϊκή κοινωνία και – σε συμβολικό και ουσιαστικό επίπεδο – είναι συμπληρωματική με τις έννοιες της αξιοκρατίας και της αξιολόγησης. Είναι ενδεικτικό της παθογένειας της ελληνικής κοινωνίας, ότι η αξιοκρατία, αντί για πάγιο χαρακτηριστικό, αποτελεί κοινωνικό αίτημα – ζητούμενο που ουδέποτε επιτεύχθηκε ενώ η αξιολόγηση (με εξαίρεση μόνο τον Τεχνολογικό Τομέα των ΑΕΙ που την αποδέχτηκε αμέσως), αντί για αυτονόητη διαδικασία, αποτέλεσε πεδίο άρνησης και αντιπαράθεσης σε κεντρικά ΑΕΙ της χώρας (όπως π.χ. το ΕΜΠ). Αποτελεί δε μέχρι σήμερα, διαπραγματεύσιμο αντικείμενο μεταξύ των κοινωνικών φορέων ενώ η λειτουργία της υπονομεύεται από υφέρπουσες αντιδράσεις ατόμων και ομάδων.

Αντίθετα, η εδραίωση της αριστείας (σε σχέση με την εδραίωση της αξιολόγησης) έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα, ότι δεν προκαλεί τέτοια κοινωνικά ανακλαστικά αντίδρασης ενώ ταυτόχρονα, ενισχύει την εμπέδωση της αξιοκρατίας και της αξιολόγησης. Συνεπώς, εκτός του ότι είναι κοινωνικά δίκαιη, είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για την ωρίμανση της στάσης της κοινωνίας αλλά και των μηχανισμών διακυβέρνησης, έναντι των αξιοκρατικών και αξιολογικών διαδικασιών.

Από την άλλη πλευρά, η αριστεία δεν πρέπει να θεωρείται ή να υπερεκτιμάται ως ένα μεμονωμένο γεγονός που αφορά «κλειστά» συστήματα ατόμων, σπουδών, συλλογικών προσπαθειών, ερευνών

κ.λπ. αλλά να νοηματοδοτείται από την κοινωνική σημασία και τον ευρύτερο αντίκτυπο της προσπάθειας που επιβραβεύεται.

Ως προς το ερώτημα για τον τρόπο λειτουργίας ενός σύγχρονου φορέα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, θα περιοριστώ σε μια απάντηση για τη λειτουργία ενός φορέα στην κλίμακα ενός Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, γιατί θα επεκταθούμε πολύ, εάν συζητήσουμε για τη λειτουργία ενός Τμήματος ή ενός ΑΕΙ.

Κατ' αρχήν, στο επίπεδο της τρέχουσας λειτουργίας ενός ΠΜΣ, είναι απαραίτητο η όλη εκπαιδευτική διαδικασία να παρακολουθείται καθημερινά, να αυτό-αξιολογείται και να αναπροσαρμόζεται σε πραγματικό χρόνο, ανάλογα με τις επιστημονικές εξελίξεις, ανάλογα με το ειδικότερο επιστημονικό υπόβαθρο των φοιτητών ακόμα και ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις εύλογες ανάγκες τους. Επιπλέον, ένα ΠΜΣ, λόγω της μικρής του κλίμακας (λίγες δεκάδες φοιτητές σε ένα εντατικό πρόγραμμα μικρής χρονικής διάρκειας) μπορεί και οφείλει να επιτύχει την αμεσότητα επικοινωνίας διδασκόμενου – διδάσκοντα και τη συνεχή παρακολούθηση της προόδου του κάθε φοιτητή αλλά και των ειδικότερων αναγκών του. Ο φοιτητής, ιδιαίτερα σε ένα ΠΜΣ με αυτά τα χαρακτηριστικά, είναι συνάδελφος, ήδη φορέας μιας ατελούς σχετικής γνώσης και πολλές φορές, λόγω των σπουδών του, των εμπειριών του ή της πληροφόρησής του, δύναται να έχει παγιωμένη άποψη ή τεκμηριωμένα ερωτήματα. Δεν αντιμετωπίζεται δηλαδή, ως ένας “tabula rasa” φοιτητής προπτυχιακού Τμήματος αλλά ως ώριμος συνομιλητής, στοιχείο ουσιώδες για την επιτυχή λειτουργία κάθε είδους μεταπτυχιακής εκπαίδευσης.

Τέλος, σε επίπεδο αρχικού σχεδιασμού, το «κλειδί» της επιτυχούς λειτουργίας ενός ΠΜΣ είναι να διαμορφώνεις τα περιεχόμενα, την εκπαιδευτική διαδικασία και το διδακτικό προσωπικό του προγράμματος με πρωταρχικό κριτήριο τους στόχους που έχεις θέσει και όχι να «κατασκευάζεις» στόχους και περιεχόμενα με βασικό κριτήριο τα γνωστικά πεδία των διδασκόντων και τη διαθεσιμότητα των συνεργατών που ήδη γνωρίζεις από τον άμεσο ακαδημαϊκό σου περίγυρο (οικείο Τμήμα, Σχολή ή Ίδρυμα). Στο οικείο ΑΕΙ, τόσο η Διοίκηση όσο και μεγάλο μέρος της εμπλεκόμενης με ΠΜΣ ακαδημαϊκής μας κοινότητας, έχει υιοθετήσει – και μάλιστα από την 1^η φάση των ΠΜΣ περί τα μέσα της δεκαετίας του 2000 ως ΤΕΙ Πειραιά – μια ευέλικτη, μη συντεχνιακή προσέγγιση στις μεταπτυχιακές σπουδές, που επιτρέπει και διευκολύνει την εξωστρέφεια που είναι απαραίτητη για τον ορθό σχεδιασμό ενός ΠΜΣ.

Link στο [eduadvisor.gr](http://www.eduadvisor.gr):

<http://www.eduadvisor.gr/sinentefxeis-more/17810-aei-peiraia-t-t-pms-efarmosmenes-politikes-kai-texnikes-prostasias-periballontos-prototipo-programma-spoydon-diatheumatiki-proseggisi-se-oles-tis-ptyxes-toy-periballontikoy-pediou-gnoseis-epikairoiimenes-kai-antistoixes-me-tin-epaggelmatiki-zitisi>